

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

з дисципліни

«МАКРОЕКОНОМІКА»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма «Міжнародний бізнес»
вид дисципліни: обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії І.В.Шкодїна

Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі **Zoom** проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі **Google-Class** та **Zoom** проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до **40%** практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в дистанційній формі** з використанням **платформи Google-Class**.

План лекцій

Тема 1. Макроекономіка як наука. Основні проблеми макроекономіки.

1. Національна економіка та проблема обмеженості ресурсів та безмежності потреб
2. Предмет, функції та етапи розвитку макроекономіки
3. Методологія макроекономіки
4. Історія розвитку макроекономіки.

Тема 2. Система національних рахунків та її показники

1. Модель кругопотоку як базова модель макроекономічної рівноваги.
2. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки.
3. Показники СНР.

Тема 3. Товарний ринок.

1. Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його графічну модель. Чинники сукупного попиту в Україні.
2. Сукупна пропозиція. Теорії короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції в Україні.
3. Модель AD-AS. Порушення рівноваги змінами у сукупному попиті на різних відрізках кривої AS. Ефект храповика. Стагфляція. Шоки сукупних попиту та пропозиції; стабілізаційна політика.

Тема 4. Макроекономічна нестабільність.

1. Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична теорія ринку праці та графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці та графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.
2. Зайнятість і безробіття. Неповна зайнятість, методологічні підходи до розрахунку рівня безробіття; причини та види безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Закон Оукена.
3. Поняття та показники інфляції. Дефляція. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні.
4. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.
5. Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної нестабільності та форма економічного розвитку. Індикатори циклічних коливань в економіці.

Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.

1. Споживання та заощадження. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання.

2. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, децільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

3. Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

4. Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту

5. Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій.

Тема 6. Сукупні витрати і ВВП.

1. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати-випуск».

2. Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді.

3. Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій.

4. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 7. Грошовий ринок та монетарна політика

1. Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти. Грошовий мультиплікатор

2. Попит на гроші та його різновиди.

3. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.

4. Процентна ставка: сутність та види. Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

5. Сутність монетарної політики. Інструменти монетарної політики. Монетарна політика в моделі AD-AS. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою.

6. Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках.

Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання

1. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Основні положення кейнсіанської теорії про вплив держави на економіку.

2. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг.

3. Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті податки і трансформація функції споживання. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Тема 9. Фіскальна політика

1. Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП.

2. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків.

3. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування.

4. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

5. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори.

6. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту: інфляція. Вибір моделей макроекономічної політики.

Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності

1. Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика.

2. Платіжний баланс. Модель платіжного балансу.

3. Валютний курс. Попит і пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

4. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор видатків. Мультиплікативний вплив чистого експорту на ВВП.

Тема 11. Ринок праці та соціальна політика

1. Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна робочої сили. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

2. Державна політика зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості населення.

3. Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Бідність та прожитковий мінімум. Державна система соціального захисту населення: соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальне страхування.

Тема 12. Економічне зростання.

1. Основні засади теорії економічного зростання. Сутність та показники економічного зростання.

2. Моделі економічного зростання. Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу.

3. Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання

4. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Рекомендована література

Основна література

1. Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / за ред. С.Панчишина і П.Островерха. 5-е вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2013. 723 с.

2. Гальчинский А. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань. Київ: Либідь, 2013. 472 с.

3. Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Изд-е 19: Инфра-М. Москва, 2015. 1028 с.

4. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. / Авт. кол.: С.Панчишин, П.Островерх, Г.Стеблій та ін.-Кн.. 2: Мікроекономіка. Київ. Знання, 2013. 437 с.

5. Макроекономіка: навчальний посібник / авт. кол.; за ред.. Т. С. Смовженко і Г. Я. Стеблій. Київ: УБС НБУ, 2008. 463 с.

6. Макроекономіка : підручник / В.Д. Базилевич [та ін.]; ред. В. Д. Базилевич. – 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 743 с.

Допоміжна література

1. Дорнбуш Р., Фішер С. Макроекономіка. Київ: Основи, 1996.

2. Дзюбик С.Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії: Навч. посіб.- 2-ге вид., перероб. і доп. Київ.: Знання. 2008. 491 с.

3. Акулов М.Г.. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. 394с.

4. Жовтанецький О.М., Чуба Н.В. Цікава економіка: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський. Аксіома, 2007. 304 с.

5. Корецький М.Х., Дацій О.І. та ін. Економічна теорія. Навчальний посібник.- Київ: Центр учбової літератури, 2007. 256 с.

6. Шкодін І.В. Динаміка розвитку фондового ринку України. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №5. С.214 – 221.

7. Шкодін І.В. Вплив політики кількісного пом'якшення на розвиток світового фондового ринку в умовах глобальної невизначеності. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 3-4. С. 65-69.

8. Шкодін І.В. Основні диспропорції розвитку світового господарства на сучасному етапі. *Фінанси України*. 2010. № 7. С.58 – 64.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України. URL: www.zakon.rada.gov.ua

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>

4. Сайт Світового банку URL: <http://www.worldbank.org>

5. Сайт Міжнародного Валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>

6. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку. URL: www.ssmsc.gov.ua
7. Міністерство фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
8. Система розкриття інформації на фінансовому ринку України. URL: www.finance.ua
9. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
10. Інтернет-бібліотека "Цінні папери України". URL: www.securities.org.ua
11. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: www.uaib.com.ua
12. Global finance. URL: <https://www.gfmag.com>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«МАКРОЕКОНОМІКА»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма «Міжнародний бізнес»
вид дисципліни: обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії І.В.Шкодін

Мета проведення семінарських занять з дисципліни «Макроекономіка» – закріплення та розвиток знань, отриманих на лекціях та під час самостійної роботи; розвиток навичок аналізу макроекономічних процесів та практичних навичок при вирішенні ситуаційних і аналітично-розрахункових задач; обговорення результатів виконання аналітично-пошукових завдань; організація систематичної роботи над вивченням навчальної дисципліни, контроль ходу вивчення навчальної дисципліни та оцінка знань студентів з кожної теми.

З метою якісної підготовки до семінарських занять та забезпечення достатнього рівня ефективності проведення кожного заняття необхідно:

- переглянути конспект лекцій за відповідною темою;
- вивчити методичні рекомендації щодо самостійної роботи над відповідною темою;
- опрацювати відповідні розділи підручників та навчальних посібників;
- вивчити джерела, вказані в списках додаткової літератури;
- внести доповнення до конспекту лекції за темою;
- вирішити розрахункові завдання;
- виконати аналітично-пошукові завдання;

Лише систематична робота по якісній підготовці до кожного семінарського заняття здатна забезпечити успіх у вивченні дисципліни.

В умовах дії карантинних обмежень семінарські заняття проводяться:

– дистанційно на платформі **Google-Class та Zoom** проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до **40%** практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА ЇЇ ПОКАЗНИКИ

Мета: визначити предмет та функції макроекономіки, її місце в системі економічних наук; розглянути систему національних рахунків та її основні показники.

1. Розгляньте предмет та функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки.
2. Дослідіть модель кругопотоку як базову модель макроекономічної рівноваги.
3. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки.
4. Розгляньте основні показники СНР.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 3. ТОВАРНИЙ РИНОК

Мета: визначити сутність сукупного попиту та пропозиції, їх цінові та нецінові чинники та взаємодію на товарному ринку.

1. Визначте сутність сукупного попиту. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту.
2. Сукупна пропозиція, її модель та чинники.
3. Дослідіть рівновагу сукупного попиту і пропозиції. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS.
4. Ефект храповика. Стагфляція. «Перегріта економіка». Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 4. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

Мета: з'ясувати форми макроекономічної нестабільності, причини та шляхи її розвитку, наслідки для економіки та методи подолання.

1. Дослідіть циклічність як форму економічного розвитку. Сутність, структура та види економічних циклів, індикатори циклічних коливань.
2. Розгляньте ринок праці та механізм його функціонування. Зайнятість і безробіття. Втрати від різних видів безробіття. Закон Оукена.

3. Визначте сутність, види наслідки інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією.

4. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 5. СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Мета: визначити сутність споживання, заощадження та інвестицій як складових сукупних витрат, їх чинники та мультиплікаційний ефект.

1. Дослідите споживання як функцію наявного доходу. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Чинники споживання.

2. Моделі поведінки споживача. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання.

3. Розгляньте функцію заощадження та її графічну модель. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень.

4. Дослідите сутність та види інвестицій. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту

5. Мультиплікатор інвестицій. Сутність та моделі мультиплікативного процесу.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 6. СУКУПНІ ВИДАТКИ І ВВП

Мета: отримати знання про основні моделі макроекономічної рівноваги та розриви в ній.

1. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки - випуск». Модель «кейнсіанський хрест».

2. Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення ін'єкція». Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді.

3. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги.

4. Рецесійний та інфляційний розрив. Графічна та математична інтерпретація.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 7. ГРОШОВИЙ РИНОК ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

Мета: вивчення сутності та видів монетарної політики; розгляд макроекономічних проблем, пов'язаних з проведенням грошово-кредитної політики, її впливу на розвиток національної економіки.

1. Розгляньте сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор.
2. Визначте сутність та види попиту на гроші. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.
3. Дослідите сутність та види монетарної політики. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.
4. Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 9. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

Мета: розглянути сутність та види фіскальної та зовнішньоекономічної політики.

1. Розгляньте роль держави в економічному кругообігу. Економічні функції держави.
2. Дослідите сутність та види податків. Фіскальна політика та її види. Мультиплікатор податків.
3. Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

ТЕМА 12. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Мета: розглянути сутність, види та моделі економічного зростання; визначити проблема економічного зростання в різних групах країн та шляхи їх вирішення.

1. Дослідить сутність та види економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток.
2. Розгляньте моделі економічного зростання. Модель Солоу.
3. Визначте джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання.
4. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Завдання:

- робота з тестами;
- виконання практичних завдань.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

з дисципліни

«МАКРОЕКОНОМІКА»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма «Міжнародний бізнес»

вид дисципліни: обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії І.В.Шкодін

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ з дисципліни Макроекономіка

Задача 1. Визначити величину ВВП, якщо:

Валовий випуск (ВВ)	– 1000 од.
Матеріальні витрати (МЗ)	– 500 од.
Непрямі (продуктові) податки (Nb)	– 200 од.
Субсидії (Суб.)	– 100 од.

Задача 2. Визначити величини валового національного доходу (ВНД) і валового національного розташовуваного доходу (ВНРД), якщо:

Факторні доходи резидентів за рубежом	– 400 од.;
Факторні доходи нерезидентів у даній країні	– 500 од.;
Трансферти нерезидентів резидентам	– 200 од.;
Трансферти резидентів нерезидентам	– 100 од.;
ВВП країни	– 1000 од.

Задача 3. Визначити ВВП, ЧВП, НД, ОД і ОДПСП, якщо:

Імпорт	– 50 млн. гр. од.
Споживчі видатки	– 250 млн. гр. од.
Державні видатки	– 100 млн. гр. од.
Експорт	– 40 млн. гр. од.
Амортизація	– 10 млн. гр. од.
Чисті приватні внутрішні інвестиції	– 60 млн. гр. од.
Непрямі податки	– 30 млн. гр. од.
Індивідуальні податки	– 20 млн. гр. од.
Валовий прибуток	– 200 млн. гр. од.
Податки на прибуток	– 60 млн. гр. од.
Чистий (нерозподілений) прибуток	– 120 млн. гр. од.
Трансферти	50 – млн. гр. од.

Задача 4. Номінальний ВВП – 2 млрд. гр. од. Ціни знизилися за рік на 10%. Визначте дефлятор і реальний ВВП.

Задача 5.

Населення країни	– 10 млн. чол.
Непрацевдатні й вибулі зі складу робочої сили	– 2 млн. чіл.
Фрикційно безробітні	– 0,4 млн. чол.
Структурно безробітні	– 0,2 млн. чол.
Циклічно безробітні	– 0,2 млн. чол.

Визначте рівні безробіття, зайнятості, природний рівень безробіття й рівень повної зайнятості.

Задача 6.

Номинальний ВВП	– 2 млрд. гр. од.
Ріст цін за рік	– 25%.
Фактичний рівень безробіття	– 10%.
Природний рівень безробіття	– 6%.

Визначити дефлятор, реальний ВВП, відносне відставання реального ВВП від потенційного, величину потенційного ВВП.

Задача 7. Індекс цін 2016 року (I_1) – 1,1. Індекс цін 2017 року (I_2) – 1,21. Визначте середньорічний темп інфляції й кількість років, необхідне для подвоєння цін.

Задача 8. Визначити депозитний мультиплікатор, якщо коефіцієнт готівки $cr = CU/D$. Норматив обов'язкових резервів rr становить 12%.

Задача 9. Визначити приріст грошової пропозиції, якщо вихідний приріст депозитів за рахунок грошової емісії становить 200 тис. гр. од., норматив обов'язкових резервів 10%.

Задача 10. Депозити фізичних осіб становлять 100 тис. гр. од. Як зміниться грошова пропозиція, якщо норматив обов'язкових резервів становить 5%?

Задача 11. Як зміниться грошова пропозиція, якщо активи комерційних банків зросли на 10 млн. гр. од., норматив обов'язкових резервів становить 10%, коефіцієнт готівки становить 0,2?

Задача 12. Сумарні резерви комерційного банку складають 220 млн. гр. од. Депозити дорівнюють 950 млн. гр. од. Обов'язкова норма резервування депозитів складає 20%. Як може змінитися пропозиція грошей, якщо банк вирішить використовувати усі свої надлишкові резерви для видачі позичок?

Задача 13. Витрати домогосподарств на споживання: $C = 100 + 2/9Y$.

Розрахуйте витрати домогосподарств на споживання і величину заощаджень, а також середню схильність до споживання і середню схильність до заощаджень, якщо дохід (Y) дорівнює 900 гр. од. Визначте граничну схильність до споживання і граничну схильність до заощаджень при зростанні наявного доходу з 900 до 1800 гр. од.

Задача 14. Заповніть таблицю, визначивши відповідні показники. Складіть рівняння споживання і заощадження.

Y	C	S	APC	APS	MPC	MPS
0	20					
50	50					
100	80					
150	110					
200	140					

Задача 15. Припустимо, рівняння споживання та інвестицій мають вигляд:

$C = 0,8 \times Y + 20$; $I = 10$. Визначити рівноважний ВВП (Y) за методом «витрати – випуск».

Задача 16. Припустимо, рівняння споживання та інвестицій мають вигляд:
 $C = 0,8 Y + 20$; $I = 10$. Визначити рівноважний ВВП методом «вилучень – ін'єкцій».

Задача 17. Визначити двома способами рівноважний ВВП, якщо рівняння споживання та інвестицій мають вигляд: $C = 40 + 0,8 Y$; $I = 30$.

Задача 18. Відомо, що ВВП реальний (фактичний) – 200 гр. од., ВВП рівноважний – 300 гр. од., $MPC = 0,6$.
 Визначити величину інвестицій, яка забезпечує досягнення рівноважного ВВП.

Задача 19. Національну економіку описує система рівнянь:

$$Y = C + I + G;$$

$$C = 150 + 0,8(Y - T);$$

$$I = 190; G = 250,$$

$$T = 150.$$

Визначити, чи є ВВП рівноважним. Якщо $Y = 2500$, то наскільки збільшаться інвестиції у запаси?

Задача 20. У 2017 р. ВВП країни склав 200 млрд. гр. од., а чисельність населення – 40 млн. чол. У 2018 р. величина ВВП становила 210 млрд. гр. од. при збільшенні населення на 2%.

Визначити темпи зростання і приросту ВВП, а також ВВП на душу населення.

Задача 21. Темпи приросту ВВП, капіталу і праці склали відповідно 7%, 12% і 3%, а частка капіталу в сумі витрат становить 40%. Обчислити залишок Солоу.

Задача 22. Величина ВВП країни складає 10 млрд. гр. од, кількість зайнятих – 2 млн. осіб, норма амортизації – 6%, вартість капіталу – 25 млрд. гр. од. Обчислити норму заощаджень s' , за якою забезпечується стійкий рівень капіталоозброєності.

Задача 23. При величині ВВП 100 млрд. гр. од. кількість зайнятих складає 10 млн. осіб, норма амортизації – 13%, норма заощаджень – 15%, приріст населення – 2%. Обчислити капіталоозброєність k за якою забезпечується критична величина інвестицій.

Задача 24. Використовуючи модель Домара-Харрода, визначте темп приросту ВВП, якщо норма заощаджень складає 20%, а капіталомісткість продукту (від-ношення приросту капіталу до приросту продукту) дорівнюється 2,5.

Задача 25. В умовах економічної рівноваги та повної зайнятості державні закупівлі збільшилися на 20 млн. гр. од., а непрямі податки на бізнес – на 10 млн. гр. од. Розрахуйте інфляційний розрив при умові, що гранична схильність до споживання дорівнює 0,8.

Задача 26. За наведеними даними скласти платіжний баланс умовної країни У, класифікуючи кожен з операцій як кредит або дебет.

Операція	Обсяг (млн. гр. од.)
Експорт нафти	6
Імпорт зерна	5
Експорт зброї	2
Доходи від туризму іноземців в країну У	6
Грошові перекази іноземцям із країни У	2
Придбання акцій приватних корпорацій Франції	6
Придбання золота у іноземних громадян	1

Задача 28. Розрахуйте і прокоментуйте величину реального валютного курсу гривні і євро (пряме котирування), якщо номінальний курс $e_n = 1 : 10$; зростання цін в Україні склало 22%, а в країнах ЄС – 5%.

Задача 29. Визначте і прокоментуйте величину граничної схильності до імпорту (MPI), якщо при середній податковій ставці 30% маємо наступні дані за 2017 і 2018 рр.(млрд. гр. од.):

	2017	2018
ВВП (У)	150	200
Імпорт (Im)	10	12

Задача 30. Розрахуйте і прокоментуйте величину мультиплікатора витрат у відкритій економіці, якщо гранична схильність до заощадження (MPS) – 0,4, ставка оподаткування – 20%, приріст імпорту – 10 млрд. гр. од., приріст ВВП – 80 млрд. гр. од.

Типові тести з дисципліни «Макроекономіка»
ТЕМА. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА ЇЇ
ПОКАЗНИКИ

1. *Макроекономіка досліджує економічні процеси на рівні:*
- а) підприємства;
  - б) галузі виробництва; в окремого ринку;
  - г) національної економіки;
  - д) світової економіки.
2. *За інших рівних умов збільшення експорту країни:*
- а) збільшити сукупні видатки, але зменшити реальний ВВП;
  - б) зменшити сукупні видатки, але збільшити реальний ВВП;
  - в) збільшити сукупні видатки та реальний ВВП;
  - г) перемістити криву сукупних видатків угору;
  - д) правильні відповіді – в, г.
3. *При обчисленні ВВП подвійний рахунок виникає тоді, коли підсумовують:*
- а) додану вартість, створену на всіх стадіях виробництва товарів та послуг;
  - б) вартість кінцевих та проміжних товарів та послуг;
  - в) вартість лише кінцевих товарів та послуг;
  - г) вартість приросту запасів у даному році;
  - д) державні закупівлі товарів та послуг.
4. *Поняття «інвестиції» у національному обчисленні ВВП містить:*
- а) вартість куплених упродовж року акцій;
  - б) збільшення запасів на кінець року порівняно з початком року;
  - в) державні трансферні платежі;
  - г) товари тривалого користування, придбані споживачами впродовж року;
  - д) усі відповіді неправильні.
5. *Якщо упродовж року фізичний обсяг національного продукту не змінився, а ціни за цей період подвоїлися, тоді:*
- а) реальний ВВП подвоївся, а номінальний ВВП не змінився;
  - б) реальний ВВП не змінився, а номінальний ВВП подвоївся;
  - в) і реальний, і номінальний ВВП подвоїлись;
  - г) реальний ВВП зменшився наполовину, а номінальний ВВП подвоївся;
  - д) усі відповіді неправильні.

ТЕМА ТОВАРНИЙ РИНОК

Тести:

1. *Переміщення кривої сукупного попиту не може відобразити:*
- а) підвищення цін і зростання реального ВВП одночасно;
  - б) підвищення цін без зростання реального ВВП;
  - в) зростання реального ВВП без підвищення цін;
  - г) підвищення цін і зниження реального ВВП одночасно;

д) усі твердження правильні.

2. Який чинник переміщуватиме криву довгострокової сукупної пропозиції вліво:

- а) зростання кількості трудових ресурсів;
- б) підвищення мінімальної заробітної плати;
- в) збільшення обсягу капіталу, яким володіє національна економіка;
- г) підвищення ефективності виробництва;
- д) збільшення пропозиції земельних ресурсів.

3. Яку обставину економісти не використовують для пояснення додатного нахилу кривої короткострокової сукупної пропозиції:

- а) негнучкість номінальної зарплати; в) недосконалу інформацію учасників ринкового процесу;
- б) неправильні уявлення працівників щодо рівня своєї заробітної плати;
- г) хронічну інфляцію;
- д) негнучкість цін.

4. Яке твердження неправильне:

- а) для країн із низькими середніми темпами інфляції крива сукупної пропозиції у короткостроковому періоді є відносно пологою;
- б) монополізація ринків факторів виробництва може впливати на природний обсяг виробництва;
- в) крутіша крива AS означає, що збільшення сукупного попиту в основному трансформується у зростання обсягу виробництва і слабо впливає на рівень цін;
- г) номінальні змінні впливають лише на криву короткострокової сукупної пропозиції, а природний рівень виробництва не змінюється;
- д) країнам із високими темпами інфляції та нестабільним сукупним попитом відповідають крутіші криві короткострокової сукупної пропозиції.

5. Крива сукупного попиту у відкритій економіці переміщується вправо, якщо:

- а) курс національної валюти знижується;
- б) рівень цін підвищується;
- в) темпи економічного зростання у торговельних партнерів спадають;
- г) рівень цін знижується;
- д) у підприємців формуються песимістичні очікування щодо стану ділової активності.

ТЕМА. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

Тести:

1. Чи правильні такі твердження, що стосуються ділового циклу:

- а) вершина – це найнижча точка ділової активності;
- б) тривалість ділового циклу не перевищує 10 років;
- в) у фазі спаду обсяг закупівель споживчих товарів щоденного вжитку не зменшується;
- г) усі твердження неправильні.

2. *Екстернальні теорії шукають основні причини економічних коливань у:*

- а) кількості грошей в обігу;
- б) важливих технічних нововведеннях;
- в) обсягах сукупних видатків;
- г) сподіваннях економічних суб'єктів;
- д) усі твердження неправильні.

3. *Що не простежується у фазі спаду:*

- а) домогосподарства купують менше споживчих товарів;
- б) скорочуються інвестиційні видатки фірм на машини та устаткування;
- в) спадає попит на робочу силу;
- г) зменшуються запаси товарів на складах;
- д) усі твердження правильні.

4. *Якщо людина втратила роботу у зв'язку із скороченням сукупного попиту, то виникає безробіття:*

- а) природне;
- б) циклічне;
- в) структурне;
- г) фрикційне.

5. *Повна зайнятість забезпечується в умовах:*

- а) раціонального розподілу робочої сили;
- б) використання робочої сили за її професією;
- в) відсутності безробіття;
- г) відсутності циклічного безробіття.

ТЕМА. СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

1. *Що не є компонентом сукупних видатків:*

- а) споживчі видатки домогосподарств;
- б) державні трансферні платежі;
- в) інвестиційні видатки фірм;
- г) чистий експорт;
- д) державні закупівлі товарів та послуг.

2. *Мультиплікатор видатків не спрацьовує, якщо:*

- а) національна економіка переживає спад;
- б) економічна політика уряду помилкова;
- в) національна економіка досягла повної зайнятості;
- г) знижується ефективність використання ресурсів у національній економіці;
- д) чистий експорт є від'ємною величиною.

3. *Згідно з парадоксом заощадження, спроба усіх заощаджувати якомога більше може:*

- а) перемістити функцію споживання вгору;
- б) перемістити функцію заощадження вниз;

- в) спричинити зменшення сукупних витратків і реальних ВВП;
- г) збільшити фактичні заощадження та інвестиційні витрати;
- д) усі відповіді неправильні.

4. Коли люди ухвалюють рішення, яку частку доходу споживати сьогодні, а скільки заощаджувати, то вони постають перед:

- а) ліквідним обмеженням;
- б) між часовим бюджетним обмеженням;
- в) точкою нульового заощадження;
- г) бюджетною прямою;
- д) усі твердження неправильні.

5. У країнах із розвинутою ринковою економікою у структурі доходів сім'ї найвищу питому вагу мають:

- а) заробітна плата;
- б) доходи від підсобного господарства;
- в) майнові доходи;
- г) трансферні державні платежі;
- д) доходи від тіньової економіки.

ТЕМА СУКУПНІ ВИДАТКИ І ВВП

1. Що із переліченого не містить поняття «витікання»:

- а) інвестиції;
- б) заощадження;
- в) податки;
- г) імпорт;
- д) усі відповіді правильні.

2. Якщо в національній економіці обсяг виробництва дорівнює сукупним витратам, то:

- а) економіка перебуває у стані повної зайнятості;
- б) ін'єкції дорівнюють витіканням;
- в) зміни інвестицій у запаси відсутні;
- г) усі відповіді правильні.

3. Який захід не можна використовувати для подолання рецесійного розриву:

- а) зниження рівня оподаткування;
- б) збільшення державних закупівель товарів і послуг;
- в) підвищення обмінного курсу національної валюти;
- г) зниження процентної ставки;
- д) підвищення заробітної плати державних працівників.

4. Якщо заощадження більші, ніж заплановані інвестиції, то:

- а) інвестиції у запаси зростають;
- б) обсяг національного виробництва збільшується;
- в) фактичні заощадження зрівнюються зі змінами інвестицій у запаси;
- г) правильні відповіді – а, б;
- д) правильні відповіді – а, в.

5. Який захід не можна використовувати для подолання інфляційного розриву:

- а) зниження норми резервування;
- б) підвищення облікової ставки;
- в) продаж державних цінних паперів;
- г) підвищення рівня оподаткування;
- д) підвищення обмінного курсу національної валюти.

ТЕМА. ГРОШОВИЙ РИНОК ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

1. Якщо центральний банк підвищує облікову ставку, то грошова база:

- а) зменшиться, і пропозиція грошей зменшиться;
- б) зменшиться, а пропозиція грошей збільшиться;
- в) збільшиться, і пропозиція грошей також збільшиться;
- г) збільшиться, а пропозиція грошей зменшиться;
- д) усі твердження неправильні.

2. Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів домогосподарствам і комерційним банкам, то:

- а) збільшиться загальна сума особистих заощаджень;
- б) збільшиться загальна сума депозитів комерційних банків;
- в) зменшиться сума позик, наданих комерційними банками;
- г) знизиться рівень процентної ставки;
- д) збільшиться пропозиція грошей.

3. Зі зниженням реальної процентної ставки:

а) попит на гроші для операцій збільшиться, а сукупний попит на гроші не зміниться;

б) попит на гроші для операцій зменшиться, а сукупний попит на гроші збільшиться;

в) попит на гроші для операцій не зміниться, а сукупний попит на гроші збільшиться;

г) попит на гроші як активи збільшиться, а сукупний попит на гроші не зміниться;

д) попит на гроші як активи не зміниться, а сукупний попит на гроші збільшиться.

4. Криву IS будують для певної(ого):

- а) процентної ставки;
- б) монетарної політики;
- в) фіскальної політики;
- г) обсягу національного виробництва;
- д) рівня інфляції.

5. Яка зі змінних не є екзогенною змінною в моделі IS-LM:

- а) процентна ставка;
- б) податкова ставка;
- в) рівень цін;
- г) державні видатки;

д) рівень заощадження.

ТЕМА 9. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

1. *Фіскальна політика буде недискреційною, якщо зміняться такі параметри:*

- а) зміниться ставка прибуткового податку;
- б) за незмінної ставки прибуткового податку збільшаться податкові надходження;
- в) зміниться співвідношення між прямими і непрямими податками у доходах державного бюджету;
- г) зменшаться видатки на утримання бюджетного сектора економіки;
- д) усі твердження неправильні.

2. *Стимульовальна стабілізаційна політика спрямована на:*

- а) досягнення бездефіцитного державного бюджету;
- б) стабілізацію обмінного курсу національної валюти;
- в) зниження темпів інфляції;
- г) збільшення обсягу виробництва і рівня зайнятості в національній економіці;
- д) усі твердження неправильні

3. *Автоматична фіскальна політика забезпечує:*

- а) зміну податкових ставок;
- б) зміну рівня соціальних трансфертів;
- в) часткову економічну стабілізацію;
- г) повну економічну стабілізацію.

4. *Фіскальна політика буде рестрикційною у разі:*

- а) зменшення видатків на утримання державного апарату;
- б) збільшення обсягу державних закупівель товарів і послуг;
- в) збільшення обсягу соціальних видатків;
- г) зменшення державних видатків;
- д) усі твердження неправильні.

5. *Серед основних причин неспроможності країн платити за свої зовнішні борги не може бути така:*

- а) неправильна макроекономічна політика країн-боржників;
- б) зростання процентних ставок у розвинутих країнах;
- в) різка зміна кон'юнктури на світових ринках, що супроводжується погіршенням умов торгівлі країн-боржників;
- г) наявність стимулів до відмови від сплати боргу;
- д) усі причини можуть бути.

ТЕМА 12. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

1. *Економічне зростання графічно можна проілюструвати:*

- а) рухом від однієї точки до іншої по кривій виробничих можливостей;
- б) рухом від однієї точки до іншої за межами кривої виробничих можливостей;

- в) переміщенням кривої виробничих можливостей вліво;
- г) переміщенням кривої виробничих можливостей вправо;
- д) усі твердження неправильні.

2. *Вирішальну роль у досягненні економічної рівноваги у довгостроковому періоді відіграє (ють):*

- а) процентна ставка;
- б) державні закупівлі товарів та послуг;
- в) національні заощадження;
- г) зміни інвестицій у запаси;
- д) усі відповіді неправильні.

3. *Модель зростання Солоу передбачає, що виробнича функція характеризується:*

- а) спадною віддачею від масштабу;
- б) постійною віддачею від масштабу;
- в) зростаючою віддачею від масштабу;
- г) незмінним граничним продуктом;
- д) зростаючим граничним продуктом.

4. *Зі збільшенням кількості праці граничний продукт капіталу:*

- а) зменшується;
- б) збільшується;
- в) не змінюється;
- г) може як збільшитись, так і зменшитись;
- д) усі відповіді неправильні.

5. *Цільовою функцією моделі Солоу є:*

- а) зростання обсягів продукції
- б) зростання продуктивності праці
- в) зростання капіталоозброєності
- г) зростання ефективності праці

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ
СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«МАКРОЕКОНОМІКА»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма «Міжнародний бізнес»
вид дисципліни: обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії І.В.Шкодін

Самостійна робота студента з дисципліни «Макроекономіка» включає визначені робочою навчальною програмою матеріали. Цей вид навчальної діяльності надає студенту можливість здійснювати поглиблену підготовку та сприяє поглибленій підготовці в напрямках, визначених характером майбутньої діяльності.

Самостійна робота студентів має на меті удосконалення діючої в Університеті і системи підготовки фахівців, яка спрямована на реалізацію таких основних завдань:

- підвищення якості навчання студентів;
- систематизація знань з макроекономіки та активне їх засвоєння упродовж вивчення дисципліни;
- забезпечення належних умов вивчення програмного матеріалу і підготовки до контрольних заходів;
- підвищення мотивації студентів до систематичної активної роботи впродовж навчання, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності роботи викладацького складу.

СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА ЇЇ ПОКАЗНИКИ

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. На основі сучасної статистичної інформації дослідить динаміку ВВП в Україні протягом 1991- 2018 років. Які висновки Ви можете зробити? Які причини падіння та зростання ВВП в кожному з періодів?

Завдання 2. Порівняйте динаміку ВВП України з ВВП інших країн світу. Які причини відставання ВВП України від розвинених країн? Які методи збільшення ВВП Ви можете запропонувати?

Тематика ессе:

1. Вимірювання ВВП: проблеми та шляхи їх вирішення.
2. Проблема тіньової економіки в Україні та її вплив на економічний розвиток і його показники.
3. Аналіз динаміки ВВП в світі та Україні (можна окремо за країнами чи регіонами).

ТЕМА. ТОВАРНИЙ РИНОК

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Припустимо, що економіка функціонує на рівні свого потенціалу Y . Потім, унаслідок шоку пропозиції відбулось зниження сукупного попиту при кожному рівні цін. В умовах жорсткості цін це викликає:

- a) підвищення рівня безробіття;

- б) скорочення запасу капіталу;
  - в) підвищення заробітної плати і цін;
  - г) зниження потенційного ВВП.
- Під час вирішення побудуйте графічну модель.

Проблемні завдання:

1. Дайте характеристику моделей: жорсткої заробітної плати, неправильних уявлень робітників, недосконалої конкуренції, жорстких цін. Яка на Ваш погляд найбільш повно відображає сучасні макроекономічні тенденції?
2. Які фактори стимулювання сукупного попиту доцільно використовувати на сучасному етапі розвитку в Україні?
3. Розгляньте приклади стагфляції в різних країнах. Які методи боротьби використовувались найбільш ефективно?

ТЕМА. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Чисельність населення країни складає 123 млн. чол., 23 млн. чол. – діти до 16 років, а також люди, що знаходяться у тривалій ізоляції (у психіатричних лікарнях, у виправних установах і т.д.); 32 млн. чол. вибули зі складу робочої сили; 4 млн. 600 тис. чол. – безробітні; 1,1 млн. чол. – працівники, які зайняті неповний робочий день і шукають роботу. Використовуючи ці статистичні дані, розрахуйте:

- а) величину робочої сили;
- б) рівень безробіття.

Завдання 2. У 2018 р. ВВП у цінах 2016 р. склав 200 млрд. грн., а в 2016 р. у цінах цього ж року - 250 млрд. грн. У 2017 р. темп зростання ВВП у поточних цінах по відношенню до попереднього року дорівнював 1,05, а в 2018 р. - 1,2. Річний рівень інфляції в 2016 р. склав 110 %.

Визначити рівень інфляції у 2017 р.

Завдання 3. Інфляція становить 7 % на місяць. Розрахуйте, яку частину зарплати в середньому «з'їдає» інфляція за умов затримки заробітної плати на десять днів.

Тематика ессе:

1. Теорія економічних циклів М. Д. Кондратьєва.
2. Дослідить особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття і дії закону Оукена в Україні.
3. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні.
4. Сутність таргетування інфляції.
5. Особливості таргетування інфляції в різних країнах світу.

ТЕМА. СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Заповніть таблицю, визначивши відповідні показники.

Y	C	S	APC	APS	MPC	MPS
0	20					
50	50					
100	80					
150	110					
200	140					

Завдання 2. Припустімо, що інвестування автономне, тобто не залежить від реального обсягу виробництва, і щороку становить 20 млн. грн.. Нехай ВВП у сумі 200 млрд. грн.. є точкою нульового заощадження. Гранична схильність до споживання становить 0,8. Заповніть таблицю.

ВВП	C	S	I	AE=C+I	Зміна у запасах	Тенденція виробництва
200						
220						
240						
260						
280						
300						
320						
340						
360						

Тематика ессе

1. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.
2. Динаміка заощаджень в Україні.
3. Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки.
4. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

ТЕМА. СУКУПНІ ВИДАТКИ І ВВП

Аналітично-розрахункові завдання.

Завдання 1. Фактичні сукупні видатки в національній економіці, в якій відсутні експортно-імпорتنі операції, дорівнюють 200 млрд грн. Природний ВВП становить 180 млрд грн. Гранична схильність до споживання = 0,8. Знайдіть величину інфляційного розриву за умови, що в економіці досягнута рівновага.

Завдання 2. У таблиці наведені дані, які характеризують споживчі видатки, заощадження та розмір ВВП в економіці закритого типу (в дол.).

Обсяг ВВП	Споживання (С)	Заощадження (S)
550	520	
560	526	
570		
580		
590		
600		
610		
620		
630		

1) Обсяг ВВП в умовах повної зайнятості дорівнює 590 дол. Визначте величину мультиплікатора інвестицій.

2) Чисті планові інвестиції склали 58 дол. Визначте різницю в обсязі номінального і реального ВВП. Який характер матиме розрив між ними – інфляційний чи рецесійний?

3) Чисті планові інвестиції дорівнюють 38 дол. Визначте різницю в обсязі реального ВВП, досягнутому в умовах повної та неповної зайнятості. Який характер матиме цей розрив – інфляційний чи рецесійний?

Проблемні завдання:

1. Порівняйте макроекономічні моделі «видатки - випуск» та «вилучення – ін'єкції». Яким точкам відповідає рівноважний ВВП при визначенні його за різними методами?

2. Побудуйте графічну модель «кейнсіанський хрест». Яке значення має бісектриса рівноваги? Чому функція споживання перетинає вертикальну вісь у точці, яка не дорівнює нулю.

3. Яку роль відіграє ринок позичкового капіталу в забезпеченні економічної рівноваги між заощадженнями та інвестиціями?

ТЕМА. ГРОШОВИЙ РИНОК ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Сумарні резерви комерційного банку складають 220 млн. грн. Депозити дорівнюють 950 млн. грн. Обов'язкова норма резервування депозитів складає 20%. Як може змінитися пропозиція грошей, якщо банк вирішить використовувати усі свої надлишкові резерви для видачі позичок?

Завдання 2. Норма обов'язкових резервів дорівнює 20%. Комерційний банк зберігає ще 5% від суми депозитів як надлишкові резерви. Розмір депозитів складає 10000. Яку максимальну суму банк може використовувати для видачі позик?

Проблемні завдання:

1. Яким чином підвищення процентної ставки може вплинути на норму резервування депозитів і співвідношення готівка-депозити? Якщо взяти цей ефект до уваги, як буде виглядати в цьому випадку крива пропозиції грошей?
2. Розгляньте передавальний механізм грошово-кредитної політики: проблеми та наслідки для національної економіки.
3. Який зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою. Наведіть приклади.
4. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.
5. Розгляньте особливості політики кількісного пом'якшення, яку проводять найбільші Центральні банки світу. Які її наслідки для національної та глобальної економіки?

ТЕМА. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Державні закупівлі $= 500$, податкова функція має вигляд $T=0,2Y$, функція трансфертів $F=0,4Y$, рівень цін $P=2$. Державний борг становить $D=2000$ при процентній ставці $R=0,2$. Реальний обсяг виробництва $= 4000$, потенційний становить 5000 .

1. Яким є сальдо державного бюджету: позитивним чи від'ємним?
2. Яка величина структурного дефіциту державного бюджету?
3. Яка величина циклічного дефіциту державного бюджету?

Завдання 2. Уряд країни взяв позику за кордоном у сумі 1000 млн.дол. за річною ставкою 10% . Ці кошти використано для реалізації інвестиційного проекту, який забезпечує щорічний приріст ВВП на суму 200 млн.дол. упродовж кількох років.

Визначте:

- Наскільки зросте державний борг;
- Чи зросте чистий тягар боргу, який несуть громадяни цієї країни.

Тематика ессе:

1. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування
2. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості.
3. Мультиплікатор збалансованого бюджету.
4. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика та її особливості.
5. Державний борг: сутність, види наслідки для економіки країни.
6. Сутність та види валютного курсу.
7. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку.

ТЕМА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Аналітично-розрахункові завдання

Завдання 1. Відповідно до моделі Р. Солоу обчисліть капіталоозброєність, за якої забезпечується критичний обсяг інвестицій, якщо економіка країни А характеризується такими показниками: норма амортизації (d) становить 0,18, норма заощаджень (s) - 0,25, приріст населення (n) - 0,02, вартість основного капіталу (K) - 2564 млн. євро, чисельність працюючих (L) - 25,17 млн. осіб.

Завдання 2. У країні N за минулий рік темпи економічного зростання становили 5,8 %, приросту основного капіталу - 8 %, приросту населення країни - 2 %, а частка капіталу у ВВП країни становила 0,35. Обчисліть темп приросту сукупної продуктивності факторів виробництва («залишок Солоу»).

Тематика ессе:

1. Економічне зростання в Україні на різних етапах розвитку.
2. Сучасні проблеми економічного зростання в різних країнах.
3. Теорія сталого розвитку: проблеми та можливості впровадження.
4. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання.

Варіант 1**Завдання 1****Чи правильні такі твердження?**

1. Обсяг національного виробництва збільшується тоді, коли фактичні заплановані заощадження перевищують фактичні або заплановані інвестиції
2. Національна економіка перебуває в стані рівноваги тоді, коли фактичні видатки дорівнюють запланованим
3. Зміна інерційного темпу інфляції переміщує криву Філіпса.
4. Заощадження та фактичні інвестиції завжди дорівнюють одне одному.
5. Що нижча гранична схильність до заощадження, то менший вплив справляє зміна сукупних видатків на обсяг національного виробництва.

Завдання 2**Вирішіть аналітично-розрахункові завдання.**

1. Нехай закрити національну економіку описує система рівнянь:

$$\begin{aligned} C &= 300 + 0,8(Y - T), \\ I &= 380, \\ G &= 500, \\ T &= 300 \end{aligned}$$

Визначте:

- 1) рівноважний рівень доходу;
- 2) наскільки збільшаться інвестиції у запаси, якщо $Y = 5000$?
- 3) як зміниться рівноважний обсяг виробництва, якщо інвестиції збільшаться до 400?

Завдання 3

1. Що із переліченого не містить поняття «витікання»:

- а) інвестиції;
- б) заощадження;
- в) податки;
- г) імпорт;
- д) усі відповіді правильні.

2. Якщо в національній економіці обсяг виробництва дорівнює сукупним видаткам, то:

- а) економіка перебуває у стані повної зайнятості;
- б) ін'єкції дорівнюють витіканням;
- в) зміни інвестицій у запаси відсутні;
- г) усі відповіді правильні.

3. За обсягу національного виробництва, що більший за рівноважний:

- а) домогосподарства заощаджують більше, ніж підприємства планують інвестувати;
- б) сукупні видатки перевищують обсяг національного виробництва;
- в) інвестиції у запаси зменшуються;

- г) процентна ставка зростає;
- д) усі відповіді неправильні.

4. За інших рівних умов збільшення експорту країни:

- а) збільшити сукупні видатки, але зменшити реальний ВВП;
- б) зменшити сукупні видатки, але збільшити реальний ВВП;
- в) збільшити сукупні видатки та реальний ВВП;
- г) перемістити криву сукупних видатків угору;
- д) правильні відповіді – в, г.

5. Що не простежується у фазі спаду:

- а) домогосподарства купують менше споживчих товарів;
- б) скорочуються інвестиційні видатки фірм на машини та устаткування;
- в) спадає попит на робочу силу;
- г) зменшуються запаси товарів на складах;
- д) усі твердження правильні.

6. Національна економіка перебуває у рівновазі тоді, коли:

- а) споживчі видатки мінус заощадження дорівнюють інвестиціям;
- б) заплановані споживчі видатки плюс інвестиції дорівнюють усім

витіканням;

- в) державний бюджет збалансований;

г) сума інвестиційних видатків, державних закупівель товарів і послуг та чистого експорту дорівнює сумі заощаджень, чистих податків та імпорту;

- д) усі відповіді неправильні.

7. За обсягу національного виробництва, що менший за рівноважний:

- а) сукупні видатки менші, ніж реальний ВВП;
- б) інвестиції у запаси збільшуються;
- в) процентна ставка знижується;

г) домогосподарства заощаджують менше, ніж підприємства планують інвестувати;

- д) усі відповіді неправильні.

8. Що не є компонентом сукупних видатків:

- а) споживчі видатки домогосподарств;
- б) державні трансферні платежі;
- в) інвестиційні видатки фірм;
- г) чистий експорт;
- д) державні закупівлі товарів та послуг.

9. Що не є основним каналом зв'язку держави з іншими економічними суб'єктами:

- а) державні видатки;
- б) податки;
- в) державні закупівлі товарів та послуг;
- г) державні запозичення;
- д) споживчі видатки.

10. Який постулат не поділяють прихильники кейнсіанської філософії макроекономіки:

- а) приватна власність є високоефективною;

б) ринкова система не має автоматичного механізму, який забезпечує повну зайнятість ресурсів;

в) обсяг національного виробництва й рівень зайнятості визначаються чинниками попиту;

г) ефективність функціонування економіки важливіша за соціальну рівність людей;

д) уряд має регулювати національну економіку.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

з дисципліни

«МАКРОЕКОНОМІКА»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма «Міжнародний бізнес»

вид дисципліни: обов'язкова дисципліна спеціалізації «МБ»

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

Професор кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії І.В.Шкодїна

Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів під час обговорення питань, самостійної роботи, тестування, написання есе, рефератів, контрольної роботи тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни у формі іспиту.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в дистанційній формі** з використанням платформи **Google-Class**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій (кейсів), розв'язання задач, проведення розрахунків тощо при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах і аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

“2” балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент – відмінник повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

“1” бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

«0» балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студентів відсутнє розуміння не тільки другорядних, але й вузлових питань курсу.

2. Критерії оцінки знань при виконанні задач на семінарських заняттях

«0,5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

“0,3” бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

“0” ставиться, коли студент зовсім не розв’язує задачі, або розв’язує її неправильно. Опис та розв’язок є повністю ідентичним опису і розв’язку задачі іншим студентом.

3. Критерії оцінки відповідей на тестові питання на семінарських заняттях

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

“0,5” балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

“0,4” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 74-89%.

“0,3” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 60 - 73%.

“0” виставляється, якщо правильні відповіді складають до 60%.

4. Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та есе.

«1» балів ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

«0,5» бали ставиться студентові, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем

«0» бали отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

«0» бали виставляється студентові, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

Підсумкова оцінка на семінарському занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт як середня величина:

Шкала балів за видами робіт

№	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка	Примітка
1	Відповіді на семінарах	0-2	За семінар, незалежно від кількості відповідей
3	Тестування	0-0,5	За одне правильно виконане завдання
2	Розв'язання задач	0-0,5	За заняття, незалежно від кількості задач
4	Аналітично-пошукове завдання, есе	0-1	За один виступ

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Теми 1-12	Контрольна робота	Курсова робота	Разом		
25	5	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Поточний контроль, самостійна робота												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	Разом
1	2,5	2,5	2,5	2,5	1	2,5	1	2,5	2	2,5	2,5	25

T1, T2 ... – теми розділів; ВС - відповіді на семінарах; РЗ – розв'язання задач; Т – тестування; АПЗ – аналітично-пошукове завдання

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано